
การประเมินผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จิราภรณ์ เพชรรักษ์ กนกวรรณ เทพเลื่อน ดาวริน สุขเกษม พงษ์ธร ทองบุญ และปิยนดา ลีวิวัฒน์
ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง สุราษฎร์ธานี 84000

บทคัดย่อ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 ดำเนินงานโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 - 2554 จึงสรุปผลการดำเนินงานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ในหัวข้อการประสานงาน รูปแบบของกิจกรรม งบประมาณสำหรับดำเนินงาน และการให้ความสนใจต่อโครงการฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่าการประสานความร่วมมือกับเครือข่าย กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ จัดบอร์ดนิทรรศการ สาธิตและฝึกปฏิบัติการใช้ชุดทดสอบและผลิตภัณฑ์สุขภาพ 2) การจัดทำบันทึกความเข้าใจของเครือข่าย 3) การส่งเสริมให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติจริงและสร้างแรงจูงใจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการฯ และให้ความสนใจโครงการโดยเข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้เพิ่มขึ้นทุกปี ในครั้งนี้ กรรมวิทย์ศาสตร์การแพทย์ควรดำเนินการ 1) สำรวจความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ 2) มีแนวทางปฏิบัติสำหรับการติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมืออย่างชัดเจนและเห็นผลเป็นรูปธรรม 3) ผลักดันกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่หน่วยงานต้นสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กำหนดเป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานสำคัญที่ต้องประเมินผลงานเพื่อรับคำตอบแทนแรงจูงใจ 4) ควรมีระบบการบริหารจัดการเรื่องการกระจายชุดทดสอบให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงง่าย

Accepted for publication, 5 August 2013

บทนำ

ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่ อาหาร เครื่องสำอาง ยาแผนโบราณ เป็นต้น ที่มีจำหน่ายในชุมชน โดยไม่ได้รับการอนุญาตให้จำหน่ายอย่างถูกต้องหรือมีวิธีการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้สินค้าที่จำหน่ายมีอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค เช่น การใช้สารปนเปื้อนในอาหาร การเติมสารห้ามใช้ในเครื่องสำอางและยาแผนโบราณ การใช้น้ำมันเสื่อมคุณภาพทอดอาหาร การใช้สารเคมีกำจัดแมลงในกระบวนการปลูกผักและผลไม้ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแม้ว่าภาครัฐจะมีมาตรการสำหรับควบคุมคุณภาพให้มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคแล้วก็ตาม แต่ยังมีรายงานการตรวจพบสารห้ามใช้หรือสารที่ควบคุมในปริมาณที่กำหนดไม่เป็นไปตามมาตรฐานมาโดยตลอด⁽¹⁻³⁾ การบริหารจัดการเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี (2540 - 2542) โดยอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข ในพื้นที่ 36 จังหวัด ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคนิคการปฏิบัติชุดทดสอบเพื่อเป็นครูฝึกกระดับจังหวัดและขยายผลต่อไปยังจังหวัดอื่น ๆ และมีการประเมินผลโครงการฯ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ ควรดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และมั่นใจในการนำชุดทดสอบไปใช้งานในพื้นที่⁽⁴⁾

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง และในหัวข้อ 19 ของมาตราดังกล่าว กำหนดหน้าที่เรื่องการสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล ซึ่งถือว่าพระราชบัญญัติข้างต้นได้ระบุว่าการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐบาลจะมีกลไกในการเสริมอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณในท้องถิ่นของตนเองเพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชน ทั้งนี้กระทรวงต่าง ๆ มีหน้าที่ในการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบข้อบังคับ และวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ให้สามารถเอื้อต่อการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการปรับแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขด้วย⁽⁵⁾

ในปีงบประมาณ 2551 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มีนโยบายเพื่อตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจข้างต้น โดยการประชาสัมพันธ์ชุดทดสอบของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้ขยายไปยังกลุ่มอปท. รวมทั้งจัดสรรงบประมาณ ในการประชาสัมพันธ์และจัดทำข้อตกลง ความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการเฝ้าระวังความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้ อปท. มีกลไกจัดหาชุดทดสอบสำหรับเป็นเครื่องมือประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนด้วยตนเอง และมอบหมายภารกิจการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในภูมิภาคเพื่อดำเนินงานในพื้นที่รับผิดชอบ⁽⁶⁾

ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี ได้รับนโยบายการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบโดยเป็นแกนประสานการดำเนินงานในรูปเครือข่ายเพื่อให้เกิดระบบการคุ้มครองผู้บริโภคในพื้นที่รับผิดชอบตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 - 2554 จึงได้สรุปผลการดำเนินงานของโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานทั้งนี้ได้เลือกสรุปข้อมูลการดำเนินงานเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากเป็นจังหวัดในความรับผิดชอบของศูนย์ฯ และมีขนาดใหญ่ มี อปท. จำนวน 138 แห่ง⁽⁷⁾ ตลอดจนมีการสนับสนุนการดำเนินงานจาก อปท. ขนาดใหญ่ในพื้นที่

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับปรับปรุงการดำเนินงานโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่ อปท. ให้กับกรมฯ และศูนย์ฯ ได้นำไปปรับใช้สำหรับการดำเนินงานในจังหวัดอื่นๆ ในพื้นที่รับผิดชอบต่อไป

วิธีการศึกษา

ได้ดำเนินการสรุปและประเมินผลจากการดำเนินงานโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁽⁸⁻¹⁴⁾ ของศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี กับหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด สุราษฎร์ธานี ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551 - 2554 จากการดำเนินงานพอสรุปผลได้ ดังต่อไปนี้ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยเชิญกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องจาก อปท. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากสถานีอนามัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อคิดเห็นการดำเนินงานโครงการฯ ในพื้นที่

2. รูปแบบของกิจกรรม

2.1 กิจกรรมการสื่อสารองค์ความรู้ ประกอบด้วย การให้ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับอันตรายจากสารปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์สุขภาพ การแนะนำและสาธิตการใช้ชุดทดสอบกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาธิตการใช้ชุดทดสอบตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการจัดบอร์ดนิทรรศการ

2.2 การจัดทำบันทึกความเข้าใจ การลงนามบันทึกความเข้าใจกับเครือข่ายหน่วยงานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

2.3 การส่งเสริมให้นำไปสู่การปฏิบัติจริง และการสร้างแรงจูงใจ โดยจัดกิจกรรมประกวดเพื่อคัดเลือก อปท. ดีเด่น ระดับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ รวมทั้งจัดสรรเงินรางวัลพร้อมโล่เกียรติยศแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชนะการประกวด

2.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการนำชุดทดสอบไปใช้เฝ้าระวังคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในชุมชนที่รับผิดชอบของผู้แทน อปท. โดยเชิญหน่วยงานที่มีผลงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่เป็นรูปธรรมมาร่วมจัดนิทรรศการ และร่วมเป็นวิทยากรบรรยาย

3. การสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการฯ จากเอกสารแผนงานโครงการฯ ที่มีข้อมูลการสนับสนุนงบประมาณจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และ อปท. อื่น ๆ

4. การประเมินความสนใจโครงการฯ ของ อปท. จากกิจกรรมการมีส่วนร่วม 2 กิจกรรม คือ 1) จำนวน อปท. ที่ส่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ ในปี 2551 - 2554 และ 2) จำนวน อปท. ที่เข้าร่วมกิจกรรมประกวดเพื่อคัดเลือกเป็นหน่วยงานดีเด่น ที่จัดขึ้นในระหว่างดำเนินงานโครงการฯ

ผล

จากการศึกษาการดำเนินงานโครงการฯ ภายใต้วงวัลที่กำหนดพบว่ามีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. การประสานงานโครงการ

กำหนดจัดประชุมสื่อสารโครงการฯ เพื่อประสานการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย ตั้งแต่ปี 2551 - 2554 กำหนดจัดปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง โดยในปี 2551 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมาในปี 2552 - 2554 มีหน่วยงานร่วมดำเนินงานเพิ่มเติมจากปี 2551 คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (อบจ. สุราษฎร์ธานี) และเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี สารที่ได้จากการประชุมแต่ละปี คือ การกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม และการประเมินผลโครงการ

2. รูปแบบของของกิจกรรม

2.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้

ในระหว่างปี 2551 - 2554 จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมกับการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และสาธิตการใช้ชุดทดสอบให้แก่ อปท. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ อสม. ปีละ 1 ครั้ง รวม 4 ครั้ง

2.2 การจัดทำบันทึกความเข้าใจ

ในปี 2552 หน่วยงานเครือข่าย ได้แก่ ศวก.ที่ 11 สุราษฎร์ธานี สสจ.สุราษฎร์ธานี อบจ. สุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครท่าข้าม และชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ร่วมกันจัดทำบันทึกความเข้าใจ 1 ครั้ง ในเรื่องการกำหนดบทบาทการสนับสนุนการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนงบประมาณสำหรับการถ่ายทอดภารกิจคุ้มครองผู้บริโภคท้องถิ่น เทศบาลสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดหาชุดทดสอบสำหรับเป็นเครื่องมือเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาผลิตภัณฑ์สุขภาพในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขมีหน้าที่นำองค์ความรู้และชุดทดสอบที่ได้รับการสนับสนุนไปเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพ ศวก.ที่ 11 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุน องค์ความรู้ให้แก่ อปท. และชุมชน

2.3 การส่งเสริมให้นำไปสู่การปฏิบัติจริง และการสร้างแรงจูงใจ

ในปี 2552 จัดกิจกรรมประกวดหน่วยงาน อปท. ดีเด่นในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ระดับเขต 1 ครั้ง มีหน่วยงานได้รับรางวัล 3 หน่วยงาน คือ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (ชนะเลิศ) เทศบาลตำบลท่าชนะ จ. สุราษฎร์ธานี (รองชนะเลิศลำดับ 1) และเทศบาลตำบลควนขนุน จ.พัทลุง (รองชนะเลิศลำดับ 2) ต่อมาในปี 2553 ดำเนินการประกวดในกลุ่ม อปท.ระดับเทศบาล มีหน่วยงานที่ได้รับรางวัล 3 หน่วยงาน คือ เทศบาลตำบลตาขุน (ชนะเลิศ) เทศบาลตำบลท่าทองใหม่ (รองชนะเลิศอันดับ 1) และเทศบาลตำบลตลาดไชยา (รองชนะเลิศอันดับ 2) และในปี 2554 ได้ขยายกิจกรรมออกไปยัง กลุ่ม อบต. แต่ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัครเข้าร่วมการประกวด ซึ่งหน่วยงานที่ชนะการประกวดจะได้รับเงินรางวัลพร้อมโล่

2.4 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง ในปี 2552 และปี 2553 ปีละ 1 ครั้ง มีเจ้าหน้าที่จากเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลตำบลตลาดไชยา เทศบาลตำบลตาขุน ร่วมเป็นวิทยากร และร่วมจัดนิทรรศการผลการดำเนินงาน

3. การสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการฯ ระหว่างปี 2551 - 2554 ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 3,280,850 บาท เป็นงบประมาณของกรมฯ จำนวนเงิน 2,323,500 บาท และ อบจ.สุราษฎร์ธานี สนับสนุนงบประมาณ 957,350 บาท

4. การประเมินความสนใจโครงการฯ

ผลการประเมินความสนใจโครงการฯ ข้อแรก คือ จำนวน อปท. ที่ส่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรม ในปี 2551 - 2554 จำนวน 41 แห่ง (ร้อยละ 30.0) 55 แห่ง (ร้อยละ 40.0) 69 แห่ง (ร้อยละ 50.0) และ 79 แห่ง (ร้อยละ 57.0) ตามลำดับ และข้อสอง คือจำนวน อปท. ที่เข้าร่วมกิจกรรมประกวดเพื่อคัดเลือกหน่วยงานดีเด่น ซึ่งมี อปท. ให้ความสนใจส่งผลงานเข้าร่วมการประกวดเพื่อคัดเลือก ตามข้อมูลในหัวข้อ การส่งเสริมให้นำไปสู่การปฏิบัติจริง และการสร้างแรงจูงใจ

วิจารณ์

การดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมภารกิจการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่ อปท. ในจังหวัด สุราษฎร์ธานี ระหว่างปี 2551 - 2554 ดำเนินการโดยเครือข่ายที่มีข้อตกลงความร่วมมือชัดเจน และมีวิวัฒนาการการทำงานเข้มแข็งขึ้นโดยลำดับ จากปี 2551 ซึ่ง ศวก.ที่ 11 สุราษฎร์ธานี เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงาน และเชิญเครือข่ายเข้ามาร่วมดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด และเทศบาลนคร สุราษฎร์ธานี ตลอดจนอาสาสมัครสาธารณสุขซึ่งเป็นเครือข่ายภาคประชาชน เครือข่ายทั้งหมดมีบทบาทในการกำหนด เป้าหมาย วิธีการ และการประเมินผลโครงการ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบข้อตกลงก่อนเข้าร่วม โครงการสำหรับการได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งทฤษฎีจากวิทยากร บอร์ดนิทรรศการ และการฝึกปฏิบัติ ในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความมั่นใจของผู้ที่เข้า รับการอบรม ให้นำไปปรับใช้ในชุมชนของตนเอง

สืบเนื่องจากการจัดทำบันทึกความเข้าใจของเครือข่ายทำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทของตนเอง จึงมีผลงานเชิงประจักษ์เกิดขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการกำหนดเกณฑ์และร่วมเป็นกรรมการ ตัดสินการประกวดเพื่อคัดเลือก อปท. ดีเด่นระดับจังหวัด การสนับสนุนงบประมาณของ อบจ. สุราษฎร์ธานี และเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เป็นต้น โดยเฉพาะความต่อเนื่องของการสนับสนุนงบประมาณ ในปี 2553 - 2554 ทำให้สามารถขยายผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่กลุ่ม อปท. ทั้งจังหวัด เกิดกิจกรรมประกวดเพื่อคัดเลือก อปท. ดีเด่น ซึ่งเป็นกิจกรรมเหล่านี้ล้วนช่วยส่งเสริมให้ อปท. ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติจริง ในชุมชนของตนเองและส่งผลงานเข้าประกวด ตลอดจนการจัดตารางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้กับ อปท. ที่ชนะ การประกวด ซึ่งถือว่าเป็นผลสืบเนื่องจากการสนับสนุนงบประมาณของ อบจ. สุราษฎร์ธานี เป็นสำคัญ โดย ในปี 2554 ได้ขยายผลกิจกรรมการประกวด อปท. ดีเด่น ระดับ อบต. ด้วย แต่ไม่มี อปท. ทั้ง 2 ระดับสมัคร เข้าร่วมการคัดเลือกในปี 2554 ทั้งนี้มีสาเหตุจากปัจจัยในเรื่องเกณฑ์การอุดหนุนงบประมาณของ อบจ. สุราษฎร์ธานี ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกระจายอำนาจของจังหวัด ทำให้การสนับสนุนงบประมาณล่าช้ากว่าแผน ที่วางไว้ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการล่าช้า รวมถึงการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงและการส่งผลงาน ที่เป็นรูปธรรมเข้าประกวดของ อปท. ล่าช้าไปด้วย ประกอบกับในช่วงปลายเดือนมีนาคม 2554 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประสบอุทกภัยทั้งจังหวัด อปท. ซึ่งมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือประชาชนที่ประสบอุทกภัยในชุมชนของตนเอง จึงทำให้ไม่มี อปท. ส่งผลงานเข้าร่วมประกวด

การส่งเสริมให้ อปท. สร้างผลงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการจัดกิจกรรมประกวด คัดเลือก อปท. ดีเด่น และมอบรางวัลโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ การนำศักยภาพของ บุคลากรที่ได้รับรางวัลมาเป็นวิทยากรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ หรือเป็นกรรมการคัดเลือก ถือเป็น การยกย่องชมเชยทำให้มีขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเป็นแม่แบบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการทำงานอื่น ๆ รวมทั้งเกิดการกระตุ้นให้หน่วยงานที่ได้รับ รางวัลในระดับพื้นที่ พัฒนาศักยภาพเพื่อเข้ารับการคัดเลือกในระดับภาคหรือระดับประเทศต่อไป ซึ่งมีหน่วยงาน ให้ความสนใจโดยเข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้เพิ่มขึ้นทุกปี

ผลจากการดำเนินงานโครงการฯ เป็นการประชาสัมพันธ์งานและผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นผลผลิตจากการดำเนินงาน ของกรมฯ ให้รู้จักในวงกว้าง เพื่อเข้าถึงการให้บริการของกรมฯ และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในพื้นที่ ช่วยสนับสนุนความรู้ความเข้าใจในภารกิจที่รับผิดชอบของ อปท. ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่าย ที่สามารถขยายผลไปสู่การดำเนินงานโครงการอื่น ๆ ในพื้นที่ อย่างไรก็ตามยังพบสิ่งที่จะต้องปรับปรุง คือ ภารกิจ การนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ไปดูแลสุขภาพภาคประชาชน ของ อปท. เป็นการดำเนินการด้วยความ สัมผัสหรือความพร้อม ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความพร้อมในระดับเทศบาลขนาดใหญ่ ส่วนเทศบาลขนาดเล็ก และ อบต. ยังขาดความพร้อม จึงยังไม่มีผลงานให้เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้การเข้าถึงบริการชุดทดสอบของกรมวิทยาศาสตร์

การแพทย์ของ อปท. ยังขาดความสะดวก เนื่องจากยังรวมศูนย์การให้บริการไว้ที่ส่วนกลาง ไม่ได้กระจายการเข้าถึงบริการสู่ภูมิภาค ตลอดจนกรมฯ และศูนย์ฯ ยังไม่มีการติดตามประเมินผลการนำองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับ อปท. นำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่

ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับการปรับปรุงกลยุทธ์หรือกระบวนการทำงานตามภารกิจ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งผู้รับผิดชอบงานของศูนย์ฯ ได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. กรมฯ ควรสำรวจความพร้อมของ อปท. ในการนำองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติหลังจากได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการ
2. ในระดับกระทรวงสาธารณสุขและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ควรมีแนวทางปฏิบัติสำหรับการติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอย่างชัดเจนเห็นผลเป็นรูปธรรม
3. กรมฯ ควรผลักดันกิจกรรมนี้สู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้กำหนดเป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานที่สำคัญของ อปท. ที่จะต้องถูกประเมินผลงานเพื่อรับค่าตอบแทนแรงจูงใจ เป็นต้น
4. กรมฯ ควรมีระบบการบริหารจัดการเรื่องการกระจายชุดทดสอบให้ผู้ใช้งานเข้าถึงง่าย เช่น การวางจำหน่ายในส่วนภูมิภาค การเตรียมแผนความต้องการในการกระจายชุดทดสอบเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า เป็นต้น

สรุป

รูปแบบการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมภารกิจการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานีของศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี ในช่วงปี 2551 - 2554 ประกอบด้วย 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ในรูปแบบของการจัดอบรม การจัดนิทรรศการ การสาธิต และฝึกปฏิบัติการใช้ชุดทดสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหาร ยา และเครื่องสำอาง ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย 2) การดำเนินงานในรูปแบบภาคีเครือข่ายที่มีข้อตกลงความร่วมมือในหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนเป็นรูปธรรม 3) การส่งเสริมให้นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริง โดย การประกวดเพื่อคัดเลือกหน่วยงาน อปท. ดีเด่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้เกี่ยวข้อง 4) อปท. ให้ความสนใจโครงการโดยการสนับสนุนงบประมาณ และเข้าร่วมกิจกรรม มีข้อเสนอแนะ คือ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ควร 1) สำรวจความพร้อมของ อปท. ในการนำองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ 2) มีแนวทางปฏิบัติสำหรับการติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกรมฯ กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม 3) ผลักดันกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่หน่วยงานต้นสังกัดของ อปท. ให้กำหนดเป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานที่สำคัญที่ต้องประเมินผลงานเพื่อค่าตอบแทนแรงจูงใจ 4) ควรมีระบบการบริหารจัดการเรื่องการกระจายชุดทดสอบให้ผู้ใช้งานเข้าถึงง่าย เช่น การวางจำหน่ายในส่วนภูมิภาค การเตรียมแผนความต้องการในการกระจายชุดทดสอบเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณภาคีเครือข่ายการดำเนินงานโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้การตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ตลอดจนภาคประชาชนต่าง ๆ ที่ได้ร่วมกันดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง ช่วยกันผลักดันให้เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรมโดยการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลงานที่เกิดขึ้นนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์

เพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. รายงานประจำปี 2550. นนทบุรี: สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร; 2551.
2. สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. รายงานประจำปี 2551. นนทบุรี: สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร; 2552.
3. สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. รายงานประจำปี 2552. นนทบุรี: สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร; 2553.
4. กองอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. รายงานการประเมินโครงการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์การแพทย์. กรุงเทพฯ: กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข; 2543.
5. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. [ออนไลน์]. 2556; [สืบค้น 5 มิถุนายน 2556]; [7 หน้า]. เข้าถึงได้ที่: URL: <http://www.thailandlawyercenter.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538973904&Ntype=19>
6. อีรวัดน์ สุภาวัฒน์พันธ์, สุกัญญา เอ็มอัมธรรม. การสื่อสารด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ระหว่างศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. ประชุมวิชาการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 19. วันที่ 17-19 สิงหาคม 2554. กรุงเทพฯ: กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข; 2554.
7. ข้อมูล อปท. ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. [ออนไลน์]. 2551; [สืบค้น 9 ธันวาคม 2554]; [1 หน้า]. เข้าถึงได้ที่: URL: <http://www.surat-local.go.th/index.php?option=abtsuratinfo>
8. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2553. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11; 2553.
9. เอกสารการประชุมสัมมนา โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วันที่ 18 มีนาคม 2551. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์; 2551.
10. เอกสารการประชุมสัมมนา โครงการถ่ายทอดภารกิจการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยเทคโนโลยีอย่างง่ายและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม. วันที่ 13 มิถุนายน 2552. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์; 2552.
11. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11. เอกสารการประชุมโครงการถ่ายทอดความรู้การใช้ชุดทดสอบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วันที่ 11-12 พฤษภาคม 2553. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์; 2553.
12. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11. เอกสารการประชุมโครงการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดความรู้การใช้ชุดทดสอบในการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วันที่ 29 เมษายน 2554. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์; 2554.
13. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11. เอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการถ่ายทอดภารกิจการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์; 2553.
14. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11. เอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดความรู้การใช้ชุดทดสอบในการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์; 2554.

Evaluating of Medical Sciences Knowledge and Technology transferring to Local Government in Surat Thani Province.

**Jiraporn Phetrak Kanokwan Thepluein Daorin Sukkasem Pongtorn Thongboon
and Piyanart Leevivat**

Evaluating Medical Sciences Knowledge Transfer to Local Government in Surat Thani Province

ABSTRACT Study on medical sciences knowledge transfer to Local Government in Surat Thani province was launched by Regional Medical Sciences Center 11, Surat Thani during the year 2008 to 2011. The objective of this study was to present project's model in the topic of project's co-ordination, activities' model, budget allocation and Local Government's attention to the project. The results showed that the project's implementation collaborate with networking. The activities' model composed of 1) medical sciences knowledge's communication such as training program, providing exhibition, demonstrating and practicing how to use test kit for consumer health products, 2) a Memorandum of Understanding for networking operation, 3) encourage to practice and incentive by selecting the best practice competition, to award a prize and knowledge exchange. Although the Local Government supported budget and attended to join in this project increase yearly. However, The Department of Medical Sciences should to 1) survey the availability of local governments to take knowledge into action, 2) have guidelines for monitoring the agreement's implementation 3) push medical sciences knowledge's transferring to the authorized office of Local Government in order to set up it as the important key success factor for assessment as the pay. 4) have a good test kit distribution management system and easily to give service to the customers.

keyword : Local Government, knowledge transfer.